

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

Мирончук Н. М.
Антонова О. Є.
Янович Л. М.
Васільєва Л. А.

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА:
ВИМОГИ ТА МЕТОДИКА РОЗРОБЛЕННЯ

Методичні рекомендації
для викладачів Житомирського державного
університету імені Івана Франка

Житомир – 2016

УДК 006.05
ББК 74.584
О-72

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Житомирського державного університету імені Івана Франка
від 22 квітня 2016 року, протокол № 9*

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Сейко Н.А., доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової та міжнародної роботи Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Сахневич І.Д., кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету мистецтв та менеджменту Житомирського інституту культури і мистецтв Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв.

Поліщук Н.М., кандидат педагогічних наук, методист Житомирського інституту післядипломної педагогічної освіти.

Освітня програма : вимоги та методика розроблення: методичні
О-72 рекомендації [для викладачів Житомирського державного університету імені Івана Франка] / укл.: Н. М. Мирончук, О. Є. Антонова, Л. М. Янович, Л. А. Васільєва. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2016. – 60 с.

Методичні рекомендації укладено відповідно до ЗУ “Про вищу освіту” та з урахуванням рекомендацій Науково-методичної Ради МОН України щодо розроблення стандартів вищої освіти.

Адресовано викладачам вищих навчальних закладів для розроблення освітніх програм.

УДК 006.05
ББК 74.584

© Н. М. Мирончук, О. Є. Антонова,
Л. М. Янович, Л. А. Васільєва, 2016

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. Освітня програма та її характеристики.....	5
1.1. Основні поняття, використовувані в описі освітньої програми.....	5
1.2. Вимоги до освітньої програми та алгоритм її розроблення.....	8
1.3. Структура освітньої програми.....	9
1.3.1. Титульний аркуш.....	10
1.3.2. Передмова.....	10
1.3.3. Загальна характеристика програми.....	10
1.3.3.1. Рівні та ступені вищої освіти.....	13
1.3.3.2. Кваліфікації.....	15
2. Профіль освітньої програми: структурні компоненти та їх характеристика.....	17
2.1. Вимоги до профілю освітньої програми.....	17
2.2. Структура профілю освітньої програми.....	18
2.2.1. Загальна інформація (титул програми).....	18
2.2.2. Характеристика структурних компонентів профілю програми.....	19
3. Програмні компетентності та програмні результати	22
3.1. Програмні компетентності	22
3.2. Формулювання результатів навчання освітньої програми.....	25
4. Форми та вимоги до атестації здобувачів вищої освіти.....	27
4.1. Форми атестації здобувачів вищої освіти.....	27
4.2. Вимоги до атестації здобувачів вищої освіти.....	27
4.3. Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти.....	28
Використана і рекомендована література	29
Додатки.....	30

ВСТУП

Надана Законом України “Про вищу освіту” (2014) автономія вищих навчальних закладів вимагає від освітніх установ визначення й розроблення змісту освіти та забезпечення якості освітніх послуг. Відповідно нормативний зміст підготовки фахівців має формулюватися у термінах результатів навчання, досягнення яких потребує відповідного переліку навчальних дисциплін, який визначатиме вищий навчальний заклад. З огляду на це, викладачі закладів вищої освіти повинні вміти розробляти освітні програми підготовки фахівців.

Освітня програма визначається як узгоджений комплекс видів освітньої діяльності, що розроблений та організований для досягнення навчальних цілей упродовж певного тривалого і безперервного часу.

Розробка освітніх програм має ґрунтуватися на компетентнісному підході з урахуванням вимог до фахівця, пропонованих міжнародним Проектом Європейської Комісії “Гармонізація освітніх структур у Європі” (Tuning Educational Structures in Europe, TUNING).

Кожна освітня програма спеціалізації – окрема індивідуальна композиція навчальних дисциплін, методів, результатів навчання, які в сукупності забезпечують як нормативні, так і додаткові результати навчання та компетентності випускника освітньої програми. Тому розроблення освітніх програм спеціалізацій має бути колективною справою різних кафедр і викладачів автономного вищого навчального закладу.

Підготовлені методичні матеріали дають стислий огляд методології побудови освітніх програм на основі компетентнісного підходу та з урахуванням методичних рекомендацій Науково-методичної Ради МОН України щодо розроблення стандартів вищої освіти.

1. ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ТА ЇЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ

1.1. Основні поняття, використовувані в описі освітньої програми¹

Атестація – це встановлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти.

Галузь знань – основна предметна область освіти і науки, що включає групу споріднених спеціальностей, за якими здійснюється професійна підготовка (частина перша статті 1 Закону України “Про вищу освіту”).

Дескриптори Національної рамки кваліфікацій:

- **автономність і відповідальність** – здатність самостійно виконувати завдання, розв’язувати задачі й проблеми та відповідати за результати своєї діяльності;

- **знання** – осмислена та засвоєна суб’єктом наукова інформація, що є основою його усвідомленої, цілеспрямованої діяльності. Знання поділяються на емпіричні (фактологічні) й теоретичні (концептуальні, методологічні);

- **комунікація** – взаємозв’язок суб’єктів з метою передавання інформації, узгодження дій, спільної діяльності;

- **уміння** – здатність застосовувати знання для виконання завдань та розв’язання задач і проблем. Уміння поділяються на когнітивні (інтелектуально-творчі) та практичні (на основі майстерності з використанням методів, матеріалів, інструкцій та інструментів).

Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система (ЄКТС) – система трансферу і накопичення кредитів, що використовується в Європейському просторі вищої освіти з метою надання, визнання, підтвердження кваліфікацій та освітніх компонентів і сприяє академічній мобільності здобувачів вищої освіти. Система ґрунтується на визначенні навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених результатів навчання, та обліковується у кредитах ЄКТС (частина перша статті 1 Закону України “Про вищу освіту”).

Кваліфікація – офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважена установа встановила, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) відповідно до стандартів вищої освіти, що засвідчується відповідним документом про вищу освіту (Закон України “Про освіту”).

Освітня кваліфікація – кваліфікація, що присуджується вищими навчальними закладами на основі стандартів вищої освіти.

---

¹ Закон України “Про вищу освіту” (2014); Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/citizens/zv%E2%80%99yazki-z-gromadskisty/gromadske-obgovorennya-2016.html>

Кваліфікація професійна – кваліфікації, які присуджуються на основі професійних стандартів, що діють у сфері праці, й відображають здатність особи виконувати завдання й обов’язки певного виду професійної діяльності. Професійні кваліфікації надаються роботодавцями або спільно з ними, або за встановленими за їх участю правилами.

Кваліфікаційна робота — це навчально-наукова робота, яка може виконуватися на завершальному етапі здобуття певного рівня вищої освіти для встановлення відповідності набутих здобувачами результатів навчання (компетентностей) вимогам стандартів вищої освіти. Форми кваліфікаційної роботи включають (не обмежуючись зазначеним): дипломну роботу, дисертаційне дослідження, публічну демонстрацію (захист), сукупність наукових статей, комбінацію різних форм вище зазначеного тощо.

Кваліфікаційний рівень – структурна одиниця Національної рамки кваліфікацій, що визначається певною сукупністю компетентностей, які є типовими для кваліфікацій даного рівня (*пункт третій Національної рамки кваліфікацій, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341*).

Компетентність – динамічна комбінація знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти (частина перша статті 1 Закону України “Про вищу освіту”).

Інтегральна компетентність – узагальнений опис кваліфікаційного рівня, який виражає основні компетентнісні характеристики рівня щодо навчання та/або професійної діяльності (*пункт третій Національної рамки кваліфікацій, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341*).

Загальні компетентності – універсальні компетентності, що не залежать від предметної області, але важливі для успішної подальшої професійної та соціальної діяльності здобувача в різних галузях та для його особистісного розвитку.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності – компетентності, що залежать від предметної області, та є важливими для успішної професійної діяльності за певною спеціальністю.

Кредит Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі – кредит ЄКТС) – одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин. Навантаження одного навчального року за денною формою навчання становить, як правило, 60 кредитів ЄКТС (частина перша статті 1 Закону України “Про вищу освіту”).

Національна рамка кваліфікацій – це системний і структурований за компетентностями опис кваліфікаційних рівнів (*пункт перший Національної рамки кваліфікацій, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341*).

Освітня (освітньо-професійна чи освітньо-наукова) програма – система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти (частина перша статті 1 Закону України “Про вищу освіту”).

Регульована професія – професія / вид професійної діяльності, допуск до якого та/або діяльність у межах якої певним чином регулюється спеціальним законом або спеціальними правилами, які встановлені або визнані законодавством.

Результати навчання – сукупність знань, умінь, навичок, інших компетентностей, набутих особою у процесі навчання за певною освітньо-професійною, освітньо-науковою програмою, які можна ідентифікувати, кількісно оцінити та виміряти (частина перша статті 1 Закону України “Про вищу освіту”).

Спеціалізація – складова спеціальності, що визначається вищим навчальним закладом та передбачає профільну спеціалізовану освітньо-професійну чи освітньо-наукову програму підготовки здобувачів вищої та післядипломної освіти (ст. 1 Закону України “Про вищу освіту”).

Спеціальність – складова галузі знань, за якою здійснюється професійна підготовка (ст. 1 Закону України “Про вищу освіту”).

Якість вищої освіти – рівень здобутих особою знань, умінь, навичок, інших компетентностей, що відображає її компетентність відповідно до стандартів вищої освіти (частина перша статті 1 Закону України “Про вищу освіту”).

Якість освітньої діяльності – рівень організації освітнього процесу у вищому навчальному закладі, що відповідає стандартам вищої освіти, забезпечує здобуття особами якісної вищої освіти та сприяє створенню нових знань.

1.2. Вимоги до освітньої програми та алгоритм її розроблення

Відповідно до статті 1 Закону України “Про вищу освіту”, *освітня* (освітньо-професійна чи освітньо-наукова) *програма* – система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти.

В освітній програмі, відповідно до Закону України “Про вищу освіту” (ст. 10, ч.3), повинні бути представлені такі елементи:

- 1) обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;
- 2) перелік компетентностей випускника;
- 3) нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання;
- 4) форми атестації здобувачів вищої освіти;
- 5) вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;
- 6) вимоги професійних стандартів (у разі їх наявності).

На підставі освітньої програми (ОП) вищий навчальний заклад (ВНЗ) за кожною спеціальністю розробляє *навчальний план*, який визначає:

- перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС;
- послідовність вивчення дисциплін;
- форми проведення навчальних занять та їх обсяг;
- графік навчального процесу;
- форми поточного і підсумкового контролю.

Алгоритм розробки освітньої програми, за визначенням міжнародного освітнього проекту Тюнінг, складається з таких дій:

1. Перевірка відповідності основним умовам (визначення суспільної потреби щодо розроблення та запровадження нової освітньої програми, проведення консультацій із зацікавленими сторонами, цікавість програми із академічного погляду, наявність ресурсів усередині/зовні вищого навчального закладу (наукової установи)).

2. Визначення профілю освітньої програми.

3. Опис мети програми та кінцевих результатів навчання.

4. Визначення загальних і фахових компетентностей.

5. Розроблення навчального плану.

6. Розроблення модулів і вибір методів викладання.

7. Визначення підходів до навчання та методів оцінювання.

8. Розроблення системи оцінювання якості освітньої програми з метою її удосконалення.

1.3. Структура освітньої програми²

Титульний аркуш

I. Передмова

II. Загальна характеристика

- Рівень вищої освіти
- Ступінь вищої освіти
- Назва галузі знань
- Назва спеціальності
- Обмеження щодо форм навчання (не обов'язково)
- Освітня (і) кваліфікація (ї)
- Професійна(і) кваліфікації (тільки для регульованих професій)
- Кваліфікація в дипломі
- Вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою
- Опис предметної області
- Академічні та професійні права випускників
- Працевлаштування випускників (тільки для регульованих професій)

III. Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти (див. у додатку В)

IV. Перелік компетентностей випускника

- Інтегральна компетентність
- Загальні компетентності
- Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

V. Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання

VI. Форми атестації здобувачів вищої освіти

- Форми атестації
- Вимоги до кваліфікаційної роботи (за наявності)

VII. Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

- Принципи та процедури забезпечення якості вищої освіти.
- Моніторинг та періодичний перегляд освітніх програм.
- Оцінювання здобувачів вищої освіти.
- Підвищення кваліфікації науково-педагогічних і педагогічних працівників.
- Наявність необхідних ресурсів для організації освітнього процесу.

---

² Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/citizens/zv%E2%80%99yazki-z-gromadskisty/gromadske-obgovorennya-2016.html>

- Наявність інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом.
- Публічність інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації.
- Запобігання та виявлення академічного плагіату.

VIII. Вимоги професійних стандартів у разі їх наявності

- Повна назва Професійного стандарту.
- Назва та реквізити відповідного документа.
- Особливості Стандарту вищої освіти, пов'язані з наявністю Професійного стандарту.

IX. Перелік нормативних документів, на яких базується освітня програма

Пояснювальна записка до освітньої програми (не є складовою програми)

1.3.1. Титульний аркуш

На титульному аркуші освітньої програми вказуються назва рівня та ступеня вищої освіти, який присуджують після успішного виконання освітньої програми; шифр та назва галузі знань; код і найменування спеціальності; спеціалізація; назва кваліфікації (додаток А).

1.3.2. Передмова (див. додаток Е)

У розділі:

- Зазначаються дата та номер наказу, яким освітню програму затверджено та введено в дію.
- Вказуються прізвища, імена, по батькові, наукові ступені та вчені звання розробників освітньої програми, посади і назви організацій, де вони працюють.
- Зазначаються дата та номер протоколу схвалення освітньої програми Радою інституту (факультету).

1.3.3. Загальна характеристика програми

У розділі подається інформація щодо компонентів освітньої програми (додаток Е), яка вміщує (табл. 1.1):

Таблиця 1.1

Компоненти розділу програми

Рівень вищої освіти	Рівень вищої освіти визначається відповідно до ст. 5 ЗУ “Про вищу освіту” (одне формулювання із наведеного): <ul style="list-style-type: none"> ▪ початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти; ▪ перший (бакалаврський) рівень; ▪ другий (магістерський) рівень; ▪ третій (освітньо-науковий) рівень; ▪ науковий рівень.
Ступінь, що присвоюється	Ступінь, що присвоюється, визначається за ст. 5 ЗУ “Про вищу освіту” в такій формі (одне з наведеного): <ul style="list-style-type: none"> ▪ молодший бакалавр; ▪ бакалавр; ▪ магістр; ▪ доктор філософії; ▪ доктор наук.
Галузь знань	Зазначаються шифр та назва галузі знань відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей (Постанова КМУ від 29.04.2015 №266) (додаток Б).
Спеціальність	Зазначаються код та найменування спеціальності відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей (Постанова КМУ від 29.04.2015 №266) (додаток Б).
Кваліфікація освітня, що присвоюється	Кваліфікація освітня визначається відповідно до ст. 7 ЗУ “Про вищу освіту” і складається з інформації про здобутий особою ступінь вищої освіти, спеціальність та спеціалізацію (за наявності). У освітній програмі зазначається: <ul style="list-style-type: none"> - кваліфікація освітня (коли в межах спеціальності присвоюється тільки одна кваліфікація, яка є загальною для спеціальності незалежно від спеціалізацій); або - декілька кваліфікацій освітніх, які присвоюються з урахуванням спеціалізацій (за можливості чітко визначити перелік можливих спеціалізацій та відповідних освітніх кваліфікацій у рамках спеціальності); або - правила / підходи щодо визначення освітніх кваліфікацій у випадку їх присвоєння з урахуванням спеціалізацій (у випадках, коли спеціальність не передбачає чітко визначеного переліку можливих спеціалізацій).
Кваліфікація(-ї) професійна(-і) (тільки для регульованих професій)	Кваліфікація професійна зазначається за умови її наявності з посиланням на відповідний професійний стандарт та орган, що його затвердив. У разі зазначення професійної кваліфікації у стандарті вищої освіти надається стислий опис умов і порядку її

	<p>присвоєння із посиланням на відповідні регуляторні акти (правила).</p> <p>Зазначається обов'язковість присвоєння професійної кваліфікації для здобуття документа про вищу освіту певного рівня.</p> <p>У випадку, коли у рамках спеціальності можливим є здобуття декількох професійних кваліфікацій, посилання на відповідний професійний стандарт, орган, що його затвердив, та опис умов і процедури присвоєння наводяться для кожної професійної кваліфікації.</p>
Кваліфікація в дипломі	<p>Складається з:</p> <p><i>Кваліфікація освітня</i> (спеціалізація зазначається за наявності).</p> <p><i>Кваліфікація професійна</i> (зазначається за наявності, вказується обов'язковість присвоєння).</p>
Вимоги до рівня осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою	Вказуються рівні освіти (попередній чи/та однакові з пропонованим рівнем), які повинні попередньо здобути особи, що мають намір навчатися за пропонованою програмою.
Опис предметної області	<p>Відповідно до п. 15 МСКО-Г 2013 визначаються:</p> <ul style="list-style-type: none"> - об'єкт(и) вивчення та/або діяльності (феномени, явища або проблеми, які вивчаються); - цілі навчання (очікуване застосування набутих компетентностей); - теоретичний зміст предметної області (поняття, концепції, принципи та їх використання для пояснення фактів і прогнозування результатів); - методи, методики та технології (якими має оволодіти здобувач вищої освіти для застосовування на практиці); - інструменти та обладнання (об'єкти/предмети, пристрої та прилади, які здобувач вищої освіти вчиться застосовувати і використовувати). <p>Обсяг опису предметної області не повинен перевищувати 150 слів.</p>
Академічні права випускників	Описуються можливості, вимоги та/або рекомендації щодо продовження освіти.
Працевлаштування випускників (для регульованих професій - обов'язково)	<p>Зазначаються професії, професійні назви робіт (відповідно до чинної редакції Національного класифікатора України: Класифікатор професій (ДК 003:2010) та International Standard Classification of Occupations 2008 (ISCO-08)), на фахову підготовку з яких можуть бути спрямовані освітньо-професійні та освітньо-наукові програми за спеціальністю.</p> <p>За необхідності зазначається порядок доступу до професії.</p> <p>Для галузі знань 01 Освіта – лист МОН № 1/ 9 -736 від 06.12.2007 (магістр), наказ МОН № 586 від 13.05.2014.</p>

1.3.3.1. Рівні та ступені вищої освіти

Законом України “Про вищу освіту” (ст. 5) визначено рівні та ступені вищої освіти:

початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти;
перший (бакалаврський) рівень;
другий (магістерський) рівень;
третій (освітньо-науковий) рівень;
науковий рівень.

Закон надає можливість співвіднести встановлені ним *рівні* вищої освіти з освітніми та кваліфікаційними рівнями основних міжнародних, європейських і національних документів (і в такий спосіб забезпечити прозорість і зрозумілість нової архітектури вітчизняної вищої школи), а саме з:

- рівнями МСКО (Міжнародної стандартної класифікації освіти) (5, 6, 7, 8, 8+);
- циклами РК ЄПВО (Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти) (короткий, 1, 2, 3, 3+);
- рівнями ЄРК НВЖ (Європейської рамки кваліфікацій для навчання упродовж життя) (5, 6, 7, 8, 8+);
- рівнями НРК (Національної рамки кваліфікацій) (5, 6, 7, 8, 9).

У таблиці 1.2 показано узгодження рівнів вищої освіти з рівнями Національної рамки кваліфікацій.

Таблиця 1.2

Співвіднесеність рівнів вищої освіти і кваліфікаційних рівнів НРК

Рівні (цикли) вищої освіти (ЗУ “Про вищу освіту”)	Кваліфікаційні рівні (Нац. рамка кваліфікацій)	Інтегральна компетентність	Ступінь вищої освіти
початковий рівень (короткий цикл)	п’ятий кваліфікаційний рівень	здатність розв’язувати типові спеціалізовані задачі в певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування положень і методів відповідної науки і характеризується певною невизначеністю умов	молодший бакалавр
перший (бакалаврський) рівень	шостий кваліфікаційний рівень	здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності	бакалавр

		або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов	
другий (магістерський) рівень	сьомий кваліфікаційний рівень	здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог	магістр
третій (освітньо-науковий) рівень	восьмий кваліфікаційний рівень	здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики	доктор філософії
науковий рівень	дев'ятий кваліфікаційний рівень	набуття компетентностей з розроблення і впровадження методології та методики дослідницької роботи, створення нових системоутворюючих знань та/або прогресивних технологій, розв'язання важливої наукової або прикладної проблеми, яка має загальнонаціональне або світове значення.	доктор наук

1.3.3.2. Кваліфікації

Освітні кваліфікації присвоюються в галузі 01 Освіта на основі освітніх стандартів. Відповідно, кваліфікації вищої освіти присвоюються на основі стандартів вищої освіти.

Кваліфікації, що містять інформацію про здобутий особою ступінь вищої освіти й галузь знань та/або спеціальність (спеціалізацію), є *кваліфікаціями вищої освіти*, тобто – освітніми кваліфікаціями.

Зазначення кваліфікацій вищої освіти у дипломах є обов'язковим.

Закон України “Про вищу освіту” встановлює можливість присвоєння випускникам вищих навчальних закладів освітніх і професійних кваліфікацій. Так у *частині 3 статті 7* Закону України “Про вищу освіту” встановлено, що у документах про вищу освіту зазначається “кваліфікація, що складається з інформації про здобутий особою ступінь вищої освіти, спеціальність та спеціалізацію”, а також у певних випадках може зазначатися професійна кваліфікація.

Відповідно до Проекту Наказу МОН³ присвоюються такі кваліфікації:

1) фахівцям, що здобули вищу освіту за ступенем молодшого бакалавра, підготовка яких здійснюється за поєднаними спеціальностями і додатковою спеціалізацією, присвоюється академічна кваліфікація за спеціальністю “Молодший бакалавр освіти” та професійна кваліфікація “Вчитель (за спеціальністю)” і кваліфікація за додатковою спеціалізацією;

2) фахівцям, що здобули вищу освіту за ступенем бакалавра, підготовка яких здійснюється за поєднаними спеціальностями, предметними спеціалізаціями та/або додатковою спеціалізацією, присвоюється академічна кваліфікація за спеціальністю “Бакалавр освіти” та професійна кваліфікація “Вчитель (за спеціальностями, предметними спеціалізаціями)” та/або кваліфікація за додатковою спеціалізацією;

3) фахівцям, що здобули вищу освіту за ступенем магістра (за освітньо-професійною програмою), підготовка яких здійснюється за поєднаними спеціальностями, предметними спеціалізаціями та/або додатковою спеціалізацією, присвоюється академічна кваліфікація за спеціальністю “Магістр освіти” та професійна кваліфікація “Вчитель (за спеціальностями, предметними спеціалізаціями)” та/або кваліфікація за додатковою спеціалізацією;

4) підготовка здобувачів вищої освіти за ступенем магістра (за освітньо-науковою програмою) здійснюється за основною спеціальністю. Таким фахівцям присвоюється академічна кваліфікація за спеціальністю “Магістр освіти” та професійна кваліфікація “Вчитель (за основною

---

³ Проект наказу МОН України «Про затвердження Переліку основних предметних спеціалізацій підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 014 «Середня освіта (за предметними спеціалізаціями)», за якими здійснюється формування та розміщення державного замовлення та поєднання спеціальностей і спеціалізацій в системі підготовки педагогічних кадрів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/citizens/zv%E2%80%99yazki-z-gromadskisty/gromadske-obgovorennya-2016.html>

спеціальністю, предметною спеціалізацією)” та “Викладач (за основною спеціальністю, предметною спеціалізацією)”;

5) здобувачам вищої освіти, які вступили до вищого навчального закладу для здобуття ступеня магістра на умовах перехресного вступу, вищий навчальний заклад встановлює додаткові вимоги у частині строків навчання та виконання додаткового навчального плану впродовж першого року навчання. Фінансування навчання за державні кошти здійснюється в межах нормативного строку навчання. Підготовка таких здобувачів вищої освіти здійснюється за основною спеціальністю. Таким фахівцям, що здобули вищу освіту за ступенем магістра (за освітньо-професійною програмою), присвоюється академічна кваліфікація за спеціальністю “Магістр освіти” та професійна кваліфікація “Вчитель (за основною спеціальністю, предметною спеціалізацією)”. Фахівцям, що здобули вищу освіту за ступенем магістра (за освітньо-науковою програмою), присвоюється академічна кваліфікація за спеціальністю “Магістр освіти” та професійна кваліфікація “Вчитель (за основною спеціальністю, предметною спеціалізацією)” та “Викладач (за основною спеціальністю, предметною спеціалізацією)”.

2. ПРОФІЛЬ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ: СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ ТА ЇХ ХАРАКТЕРИСТИКА

2.1. Вимоги до профілю освітньої програми

У Довіднику користувача ЄКТС (2015) зазначено, що профіль представляє характерні риси освітньої програми. У ньому вказуються галузь знань, рівень програми, основний фокус програми, ключові результати навчання, особливості навчального середовища, а також основні види навчання, викладання та оцінювання.

Ефективний профіль програми дає змогу студентам і зацікавленим сторонам чітко розуміти загальні й предметно-визначені уміння (компетенції), що будуть розвиватися, і потенціал здатності до працевлаштування після закінчення програми.

Профіль програми декларується розробниками як короткий, обсягом порядку двох сторінок, документ, створений для представлення в усталеній формі основної інформації про освітню програму. Він надає можливість розмістити дану освітню програму на європейській академічній мапі або співвіднести із тематикою наукових досліджень, чим полегшує її розуміння студентами, роботодавцями, дослідниками, викладачами, випускниками, керівниками вищих навчальних закладів (наукових установ), агенціями забезпечення якості, органами ліцензування та акредитації тощо.

Профіль програми визначає предметну область (галузь знань), до якої належить дана освітня програма, її рівень (перший, другий, третій цикли) та специфічні особливості даної програми, які відрізняють її від інших подібних програм. Профіль може бути самодостатнім документом (наприклад, в Інформаційному пакеті університету) або частиною Додатка до диплома (пункт 4.2 Додатка до диплома європейського зразка).

Автори методичних рекомендацій з розроблення освітніх програм⁴ сформулювали основні вимоги до профілю програми, який:

- повинен читатися протягом п'яти хвилин;
- не перевищувати обсяг двох сторінок;
- забезпечувати розуміння специфіки освітньої програми;
- бути коротким і по суті змісту програми, забезпечуючи за необхідності більш деталізовану інформацію та коментарі.

---

⁴ Розроблення освітніх програм: методичні рекомендації / авт.: В.М. Захарченко, В.І. Луговий, Ю.М. Рашкевич, Ж.В. Таланова / за ред. В.Г. Кременя. – К. : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. – С. 37-38.

2.2. Структура профілю освітньої програми

Структура Профілю програми складається з таких компонентів:

Загальна інформація (титул програми).

1. Мета освітньої (освітньо-наукової) програми.

2. Характеристика програми.

3. Здатність до працевлаштування та подальшого навчання.

4. Стиль та методика навчання.

5. Програмні компетентності.

6. Програмні результати навчання.

Далі надається більш детальний опис змісту Профілю програми за окремими його розділами.

2.2.1. Загальна інформація (титул програми)

Титул програми включає такі компоненти:

1. Повна назва кваліфікації мовою оригіналу. Доцільно включити назву кваліфікації англійською мовою (бажано – офіційний переклад). Треба переконатися, що вказана назва є такою ж, як у дипломі, Додатку до диплома, в акредитаційній інституції.

2. Офіційна назва програми: освітня, освітньо-професійна, освітньо-наукова програма.

3. Тип диплома та обсяг програми. Приклади типів – одиничний, подвійний, спільний. Обсяг указується в кредитах ЄКТС та/ або в кількості років навчання. Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти, подано у додатку В.

У якості критерію для класифікації програм формальної освіти за рівнями використовуються такі діапазони *тривалості* програм для рівнів 6-9 (табл. 2.1):

Таблиця 2.1

Критерії тривалості та сукупної тривалості програми

Рівні за НРК	Тривалість програми
рівень 6	може становити від 3 до 4 і більше років, якщо перехід до цієї програми здійснюється безпосередньо після рівня 3, та 1-2 роки, якщо перехід до цієї програми здійснюється після іншої програми рівня 6;
рівень 7	може становити від 1 до 4 років, якщо перехід до цієї програми здійснюється після рівня 6, або від 5 до 7 років, коли перехід до цієї програми здійснюється безпосередньо після рівня 3;
рівень 8	тривалість програми може становити 3-4 роки;
рівень 9	тривалість програми може становити 3-4 роки.

4. *Навчальний заклад*. Офіційна назва вищого навчального закладу, який присуджує кваліфікацію. У випадку спільних дипломів указуються всі вищі навчальні заклади (назва, країна, ВНЗ-координатор).

5. *Акредитуюча організація*. Указується назва організації, яка надала акредитацію даній програмі, та країна, де ця організація розташована.

6. *Період акредитації*. Указується рік акредитації чи інституційної перевірки.

7. *Цикл/рівень*. Указуються цикли/рівні програми в трьох рамках кваліфікацій: РК ЄПВО, ОРК НВЖ, Національній рамці кваліфікацій.

2.2.2. Характеристика структурних компонентів профілю програми

1. Мета освітньої програми

Коротко (у двох реченнях) описується ціль освітньої програми, надається коротке резюме.

Цілі включають удосконалення інформації, знань, розумінь, ставлень, цінностей, умінь, поведінки, інших компетентностей (скорочено – знань, умінь, інших компетентностей) у будь-якому особистому, громадянському, соціальному, виробничому контексті. Навчальні цілі, як правило, пов'язують з підготовкою до навчання на більш високому рівні та/або освоєння певної професії чи класу професій.

2. Характеристика програми

Предметна область (галузь знань). Якщо програма є мульти чи міждисциплінарною, то вказується перелік її основних компонентів та обсяг кожного компонента у відсотках від загального обсягу програми (див. п. 1.2.3).

Основний фокус програми та спеціалізації. Наприклад: загальна вища освіта в предметній області (галузі знань), спеціалізації на вищих рівнях.

Орієнтація програми. Наприклад: академічна, професійна, дослідницька, прикладна. Орієнтація має дві категорії: *загальна та професійна* освіта. На рівнях вищої освіти 6-8 замість терміну “загальний” використовується термін “академічна”.

Загальна освіта визначається як освітні програми, розроблені для розвитку загальних знань, умінь, інших компетентностей, формування основи для навчання впродовж життя, часто спрямована на підготовку до поглибленого навчання на тому самому або більш високому рівні освіти, опанування професійних освітніх програм, однак не до безпосереднього отримання затребуваної на ринку праці кваліфікації та працевлаштування за конкретною професією.

Професійна освіта визначається як освітні програми, розроблені для набуття знань, умінь, інших компетентностей, що безпосередньо стосуються конкретної професії або класу професій. Може здійснюватися на робочому місці, веде до отримання затребуваних на ринку праці професійних кваліфікацій, які визнаються національними органами управління освітою та/або ринком праці як професійно орієнтовані.

Особливості та відмінності. Вказуються особливості програми, які відрізняють її від інших подібних програм (необхідність практики, стажування за кордоном, іноземна мова викладання тощо).

3. Здатність до працевлаштування та подальшого навчання

Здатність до працевлаштування. Коротко вказуються основні посади, місця роботи, професійні можливості, доступ до професійної або державної акредитації, сертифікації тощо. У випадку регульованих професій вказується відповідний титул/назва/ звання та пов'язані із цим права. Бажаним є посилання на відповідну правову базу. (*Професії та професійні назви робіт зазначаються відповідно до чинної редакції Національного класифікатора України: Класифікатор професій ДК 003:2010 та/або International Standard Classification of Occupations 2008 (ISCO-08)*).

Подальше навчання. Указуються всі можливості для продовження навчання на вищому рівні вищої освіти.

4. Стиль та методика навчання

1) *Підходи до викладання та навчання.* Коротко (до трьох рядків) описуються основні підходи, методи та технології, які використовуються в даній програмі. Наприклад: студентоцентроване навчання, самонавчання, проблемно-орієнтоване навчання, навчання через лабораторну практику тощо.

2) *Методи оцінювання.* Наприклад: усні та письмові екзамени, практика, есе, презентації, проектна робота тощо.

5. Програмні компетентності

У секції Е рекомендується вказувати від 5 до 15 компетентностей загалом. Бажано навести коментар кожної із компетентностей.

Можлива додаткова внутрішня класифікація компетентностей (особливо спеціальних, залежно від спеціалізації).

Необхідно пам'ятати, що перелік компетентностей повинен відповідати визначеному рівню освітньої програми (перший, другий чи третій цикли РК ЄПВО).

Компетентності слід описувати за видами: загальні (універсальні) та спеціальні (фахові). Для окремих освітніх програм, особливо у випадку регульованих професій, поділ компетентностей на види не застосовується. Тоді це необхідно відзначити в описі програми.

1. *Загальні компетентності.* Подається перелік загальних компетентностей (рекомендується вибирати їх із відомого списку проекту Тюнінг) (від 5 до 15 позицій). Рекомендовано подати їх у дещо розширеному вигляді з необхідними коментарями-доповненнями. У параграфі 3.1 та додатку Д такі формулювання наведені.

2. *Спеціальні компетентності.* Подається перелік спеціальних компетентностей (10-20 формулювань). При цьому доцільно використовувати загальноприйняті напрацювання (зокрема, проект Тюнінг). Це значно полегшить міжнародне позиціонування освітньої програми.

6. Програмні результати навчання

Надається перелік основних Програмних результатів навчання (рекомендована кількість – від 15 до 25). При формулюванні Програмних результатів навчання рекомендується враховувати міжнародні зразки (формулювання), наприклад, розроблені в проекті Тюнінг. Набір програмних результатів навчання є однаковим для всіх студентів освітньої програми.

Якщо в країні передбачається наявність стандартів у вигляді набору обов'язкових (нормативних) результатів навчання, то програмні результати навчання найбільше підходять для цього.

При розробленні програмних результатів навчання варто врахувати, що:

- результати навчання характеризують те, що студент повинен продемонструвати після успішного закінчення освітньої програми (демонстрація знань, умінь, здатності виконувати тощо);
- повний перелік програмних результатів навчання виражає характерні особливості даної програми; якщо серед них є результати, характерні також і для інших програм, їх доцільно виділити окремо;
- обов'язково враховувати загальновизнані на міжнародному рівні опорні точки;
- варто проаналізувати рекомендації міжнародних агенцій забезпечення якості.

Формулювання програмних результатів навчання потребує наявності спеціальних навичок і може бути успішно здійснене *лише командою викладачів*. Воно потребує покрокової роботи та вироблення чітких критеріїв оцінювання сформульованого результату. Формулювання результатів навчання повинні бути:

1. Конкретними – забезпечувати достатній рівень деталізації, бути написаними зрозумілою мовою.

2. Об'єктивними – при формулюванні намагатися уникати зайвої амбітності та суб'єктивності.

3. Досяжними – реалістичними з погляду часу та ресурсів, необхідних для їх досягнення.

4. Корисними – повинні сприйматися як такі, що відповідають рівню вищої освіти та вимогам/очікуванням громадянського суспільства.

5. Відповідними – відповідати кваліфікаційним вимогам.

6. Мати характер стандартів – визначати стандартні вимоги, які повинен досягнути студент.

Особливо важливою є мова формулювання програмних результатів навчання, зазвичай формулювання повинне включати п'ять основних елементів:

- активна вербальна форма (випускник продемонстрував здатність, може продемонструвати знання, демонструє спроможність);
- зазначення типу результату навчання (знання, навички, інші компетентності);
- тематична область результату навчання: спеціальні чи загальні, предметна область, особливі навички тощо;
- очікуваний стандарт або рівень, який планується досягнути результатом навчання;
- масштаб і контекст результату навчання.

Результати навчання мають також відображати відповідний їм тип навчальної діяльності. Тобто повинно бути відображено, чи результат навчання стосується засвоєння знань чи розуміння, чи механічних навичок, чи професійного становища. Назва результату навчання містить також інформацію про очікуваний рівень вивчення: ширину, глибину, складність.

Приклад профілю освітньої програми вміщено у додатку Ж.

3. ПРОГРАМНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ

3.1. Програмні компетентності

Основою розроблення освітніх програм є *компетентності та результати навчання*.

Закон України “Про вищу освіту” визначає компетентність як динамічну комбінацію знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти.

Автори методичних рекомендацій з розроблення освітніх програм⁵, використовуючи підходи проекту Тюнінг, подають визначення програмних компетентностей освітньої програми.

---

⁵ Розроблення освітніх програм: методичні рекомендації / авт.: В.М. Захарченко, В.І. Луговий, Ю.М. Рашкевич, Ж.В. Таланова / за ред. В.Г. Кременя. – К. : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. – С. 37-38.

Програмні компетентності – найбільш важливі компетентності, що визначають специфіку освітньої програми та включаються в Профіль програми. Очікується, що програмні компетентності однакових освітніх програм у різних університетах є подібними чи порівнюваними між собою.

До профілю програми включають інтегральну компетентність, загальні компетентності та спеціальні (фахові) компетентності. Саме спеціальні компетентності залежать від предметної області, саме вони визначають профіль освітньої програми та кваліфікацію випускника, саме вони роблять кожну освітню програму індивідуальною.

Рекомендації щодо визначення компетентностей подано у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Перелік компетентностей випускника

Інтегральна компетентність	У якості основи використовується опис відповідного кваліфікаційного рівня Національної рамки кваліфікацій (див. п. 1.2.3 цих методичних рекомендацій).
Загальні компетентності	<p>Корелює з описом відповідного кваліфікаційного рівня Національної рамки кваліфікацій.</p> <p>Перелік загальних компетентностей має містити 5-15 компетентностей.</p> <p>Рекомендованим є вибір загальних компетентностей з переліку проекту TUNING (який, однак, не є вичерпним).</p> <p><i>Загальні компетентності проекту TUNING</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. 3. Здатність планувати та управляти часом. 4. Знання і розуміння предметної області та розуміння професії. 5. Здатність спілкуватися рідною мовою як усно, так і письмово. 6. Здатність спілкуватися другою мовою. 7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. 8. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. 9. Здатність вчитися і бути сучасно навченим. 10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. 11. Здатність бути критичним і самокритичним. 12. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. 13. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). 14. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. 15. Здатність приймати обґрунтовані рішення. 16. Здатність працювати в команді.

	<p>17. Навички міжособистісної взаємодії.</p> <p>18. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.</p> <p>19. Здатність спілкуватися з нефхівцями своєї галузі (з експертами з інших галузей).</p> <p>20. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.</p> <p>21. Здатність працювати в міжнародному контексті.</p> <p>22. Здатність працювати автономно.</p> <p>23. Здатність розробляти та управляти проектами.</p> <p>24. Прихильність безпеці.</p> <p>25. Дух підприємництва, здатність виявляти ініціативу.</p> <p>26. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>27. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</p> <p>28. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.</p> <p>29. Прагнення до збереження навколишнього середовища.</p> <p>30. Здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо.</p> <p>31. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.</p> <p>У додатку Д подано спеціальні (фахові, предметно специфічні) та загальні компетентності в галузі 01“Освіта” (педагогічна освіта та освітні науки) за проектом Тьюнінг для першого (бакалаврського), другого (магістерського) і третього (освітньо-наукового) рівнів вищої освіти.</p>
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	<p>Корелює з описом відповідного кваліфікаційного рівня Національної рамки кваліфікацій.</p> <p>Орієнтовна кількість спеціальних компетентностей становить 10-20 формулювань</p> <p>Рекомендованим є вибір спеціальних (фахових, предметних) компетентностей з переліків проекту TUNING (які, однак, не є вичерпними).</p> <p>Для спеціальностей, у межах яких здійснюється підготовка фахівців регульованих професій за спеціалізаціями відповідно до професійних стандартів, затверджених у встановленому порядку, можливим є наведення окремих переліків компетентностей для спеціалізацій.</p>

З метою забезпечення кореляції визначених компетентностей, зазначених у освітній програмі, з класифікацією компетентностей Національної рамки кваліфікацій рекомендується використання у процесі розроблення програми такої матриці відповідності.

Класифікація компетентностей за НРК	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
Загальні компетентності				
Спеціальні (фахові) компетентності				

3.2. Формулювання результатів навчання освітньої програми

Результати навчання програми базуються на профілі програми і описують те, що студент знає, розуміє і здатний виконувати після завершення програми.

Наведемо означення поняття “результати навчання”:

Документ	Тлумачення поняття “результати навчання”
Європейський проект “Тюнінг”	<i>формулювання того, що, як очікується, повинен знати, розуміти, бути здатним продемонструвати студент після закінчення навчання. Можуть відноситися до окремого модуля або також до періоду навчання (освітньої програми першого, другого чи третього циклів).</i>
Закон України “Про вищу освіту”	<i>сукупність знань, умінь, навичок, інших компетентностей, набутих особою у процесі навчання за певною освітньо-професійною, освітньо-науковою програмою, які можна ідентифікувати, кількісно оцінити та виміряти.</i>
Національна рамка кваліфікацій	<i>компетентності (знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості), які набуває та/або здатна продемонструвати особа після закінчення навчання.</i>

Програмні результати навчання – узгоджений набір 15-25 тверджень, які виражають, що студент повинен знати, розуміти та бути здатним виконувати після успішного закінчення освітньої програми.

Результати навчання відображають нормативний зміст підготовки і повинні відповідати *таким критеріям*:

- результати навчання повинні адекватно відображати контекст, рівень, сферу діяльності (галузь, рамки) і зміст програми;
- положення про результати навчання повинні бути стислими і не надто деталізованими;
- результати навчання повинні бути взаємоузгодженими;
- результати навчання повинні бути зрозумілими та легко піддаватися контролю на основі реальних досягнень студента після закінчення програми;
- результати навчання повинні бути досяжними в межах встановленого навантаження;
- результати навчання повинні пов'язуватися з відповідними видами навчальної діяльності, формами і критеріями оцінювання;
- прийнятною кількістю вважається 15-25 формулювань.

4. ФОРМИ ТА ВИМОГИ ДО АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

4.1. Форми атестації здобувачів вищої освіти

Визначаються нормативні форми атестації здобувачів вищої освіти за конкретною спеціальністю.

Атестація може здійснюватися у формі (перелік є відкритим і може доповнюватися при розробці освітньої програми):

- публічного захисту (демонстрації) кваліфікаційної роботи;
- та/або атестаційного екзамену (екзаменів);
- та/або єдиного державного кваліфікаційного іспиту за спеціальностями у встановленому порядку;
та/або публічного захисту (демонстрації).

4.2. Вимоги до атестації здобувачів освіти

Подаються вимоги до атестації здобувачів вищої освіти відповідно до встановленої форми атестації (див. 4.1).

Вимоги до кваліфікаційної роботи (за наявності)

Не допускається регламентувати обсяг (кількість сторінок) та структуру роботи.

Зазначаються специфічні особливості перевірки на плагіат.

Вказуються вимоги щодо оприлюднення (наприклад на офіційному сайті закладу вищої освіти або його підрозділу).

Вимоги до атестаційного/єдиного державного кваліфікаційного екзамену (екзаменів) (за наявності)

Вказуються, за наявності, вимоги щодо структури та/або особливих умов проведення атестаційного/єдиного державного кваліфікаційного екзамену (екзаменів).

Вимоги до публічного захисту (демонстрації) (за наявності)

Вказуються, за наявності, вимоги щодо процедури та/або особливих умов проведення публічного захисту (демонстрації).

4.3. Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

У ВНЗ повинна функціонувати система забезпечення вищим навчальним закладом якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості), яка передбачає здійснення таких процедур і заходів:

- 1) визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;
- 2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;
- 3) щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників вищого навчального закладу та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті вищого навчального закладу, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;
- 4) забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників;
- 5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, в тому числі самостійної роботи студентів, за кожною освітньою програмою;
- 6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;
- 7) забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;
- 8) забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових працях працівників вищих навчальних закладів і здобувачів вищої освіти;
- 9) інших процедур і заходів.

Система забезпечення вищим навчальним закладом якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) за поданням ВНЗ оцінюється Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти або акредитованими ним незалежними установами оцінювання та забезпечення якості вищої освіти на предмет її відповідності вимогам до системи забезпечення якості вищої освіти, що затверджуються Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, та міжнародним стандартам і рекомендаціям щодо забезпечення якості вищої освіти.

Використана та рекомендована література

1. Закон України “Про вищу освіту” від 01.07.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Довідник користувача ЄКТС-2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://naps.gov.ua/ua/press/announcements/860/>
3. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти [Електронний ресурс] / кол. авторів. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/citizens/zv%E2%80%99yazki-z-gromadskisty/gromadske-obgovorennya-2016.html>
4. Національна рамка кваліфікацій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>
5. Національний класифікатор України: "Класифікатор професій" ДК 003:2010. – К.: Вид-во "Соцінформ", 2010.
6. Области образования и профессиональной подготовки 2013 (МСКО-О 2013): сопроводительное руководство к Международной стандартной классификации образования 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/isc-ed-fields-of-education-training-2013RU.pdf>
7. Проект наказу МОН України «Про затвердження Переліку основних предметних спеціалізацій підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 014 «Середня освіта (за предметними спеціалізаціями)», за якими здійснюється формування та розміщення державного замовлення та поєднання спеціальностей і спеціалізацій в системі підготовки педагогічних кадрів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/citizens/zv%E2%80%99yazki-z-gromadskisty/gromadske-obgovorennya-2016.html>
8. Розроблення освітніх програм: методичні рекомендації / авт.: В.М. Захарченко, В.І. Луговий, Ю.М. Рашкевич, Ж.В. Таланова / за ред. В.Г. Кременя. – К.: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. – 120 с.
9. TUNING (Education). Reference Points for the Design and Delivery of Degree Programmes in Education [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unideusto.org/tuningeu/publications/269-reference-points-for-the-design-and-delivery-of-degree-programmes-in-education.html>

Додаток А

Титульний аркуш освітньої програми

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ другий (магістерський)
(назва рівня вищої освіти)

СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ Магістр
(назва ступеня вищої освіти)

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 01 Освіта
(шифр та назва галузі знань)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 011 Науки про освіту
(код та найменування спеціальності)

ОСВІТНЯ КВАЛІФІКАЦІЯ Магістр наук про освіту

ПРОФЕСІЙНА КВАЛІФІКАЦІЯ (лише для галузі 01 Освіта)
Викладач вищого навчального закладу

Додаток Б

ПЕРЕЛІК

галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти

Шифр галузі	Галузь знань	Код спеціальності	Найменування спеціальності
01	Освіта	011	Науки про освіту
		012	Дошкільна освіта
		013	Початкова освіта
		014	Середня освіта (за предметними спеціалізаціями)
		015	Професійна освіта (за спеціалізаціями)
		016	Спеціальна освіта
		017	Фізична культура і спорт
02	Культура і мистецтво	021	Аудіовізуальне мистецтво та виробництво
		022	Дизайн
		023	Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація
		024	Хореографія
		025	Музичне мистецтво
		026	Сценічне мистецтво
		027	Музезнавство, пам'яткознавство
		028	Менеджмент соціокультурної діяльності
		029	Інформаційна, бібліотечна та архівна справа
03	Гуманітарні науки	031	Релігієзнавство
		032	Історія та археологія
		033	Філософія
		034	Культурологія
		035	Філологія
04	Богослов'я	041	Богослов'я
05	Соціальні та поведінкові науки	051	Економіка
		052	Політологія
		053	Психологія
		054	Соціологія
		055	Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
		056	Міжнародні економічні відносини
06	Журналістика	061	Журналістика
07	Управління та адміністрування	071	Облік і оподаткування
		072	Фінанси, банківська справа та страхування
		073	Менеджмент
		074	Публічне управління та адміністрування
		075	Маркетинг
		076	Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
08	Право	081	Право
		082	Міжнародне право

09	Біологія	091	Біологія
10	Природничі науки	101	Екологія
		102	Хімія
		103	Науки про Землю*
		104	Фізика та астрономія
		105	Прикладна фізика та наноматеріали
11	Математика та статистика	111	Математика
		112	Статистика
		113	Прикладна математика
12	Інформаційні технології	121	Інженерія програмного забезпечення
		122	Комп'ютерні науки та інформаційні технології
		123	Комп'ютерна інженерія
		124	Системний аналіз
		125	Кібербезпека
13	Механічна інженерія	131	Прикладна механіка
		132	Матеріалознавство
		133	Галузеве машинобудування
		134	Авіаційна та ракетно-космічна техніка
		135	Суднобудування
		136	Металургія
14	Електрична інженерія	141	Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка
		142	Енергетичне машинобудування
		143	Атомна енергетика
		144	Теплоенергетика
		145	Гідроенергетика
15	Автоматизація та приладобудування	151	Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології
		152	Метрологія та інформаційно-вимірвальна техніка
		153	Мікро- та наносистемна техніка
16	Хімічна та біоінженерія	161	Хімічні технології та інженерія
		162	Біотехнології та біоінженерія
		163	Біомедична інженерія
17	Електроніка та телекомунікації	171	Електроніка
		172	Телекомунікації та радіотехніка
		173	Авіоніка
18	Виробництво та технології	181	Харчові технології
		182	Технології легкої промисловості
		183	Технології захисту навколишнього середовища
		184	Гірництво
		185	Нафтогазова інженерія та технології
		186	Видавництво та поліграфія
19	Архітектура та будівництво	191	Архітектура та містобудування
		192	Будівництво та цивільна інженерія
		193	Геодезія та землеустрій
20	Аграрні науки та продовольство	201	Агрономія
		202	Захист і карантин рослин
		203	Садівництво та виноградарство
		204	Технологія виробництва і переробки продукції

		205	тваринництва
		206	Лісове господарство
		207	Садово-паркове господарство
		208	Водні біоресурси та аквакультура
		208	Агроінженерія
21	Ветеринарна медицина	211	Ветеринарна медицина
		212	Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза
22	Охорона здоров'я	221	Стоматологія
		222	Медицина
		223	Медсестринство
		224	Технології медичної діагностики та лікування
		225	Медична та психологічна реабілітація
		226	Фармація
		227	Фізична реабілітація
23	Соціальна робота	231	Соціальна робота
		232	Соціальне забезпечення
24	Сфера обслуговування	241	Готельно-ресторанна справа
		242	Туризм
25	Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону	251	Державна безпека
		252	Безпека державного кордону
		253	Військове управління (за видами збройних сил)
		254	Забезпечення військ (сил)
		255	Озброєння та військова техніка
26	Цивільна безпека	261	Пожежна безпека
		262	Правоохоронна діяльність
		263	Цивільна безпека
27	Транспорт	271	Річковий та морський транспорт
		272	Авіаційний транспорт
		273	Залізничний транспорт
		274	Автомобільний транспорт
		275	Транспортні технології (за видами)

Додаток В
Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти

<p>Обсяг освітньої програми: для бакалавра:</p> <ul style="list-style-type: none">
- на базі повної загальної середньої освіти з терміном навчання 11 років становить 240 кредитів ЄКТС;
- на базі повної загальної середньої освіти з терміном навчання 12 років становить 180-240 кредитів ЄКТС. <p>Мінімум 50% обсягу освітньої програми має бути спрямовано на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю, визначених стандартом вищої освіти.</p> <p>Для здобуття ступеня бакалавра на основі ступеня молодшого бакалавра ВНЗ має право скорочувати обсяг освітньої програми. У програмі можуть бути зазначені обмеження щодо можливості здобуття ступеня бакалавра на основі ступеня молодшого спеціаліста та обсягу такої освітньої програми.</p>
<p>Для магістра:</p> <ul style="list-style-type: none">
- обсяг освітньо-професійної програми становить 90-120 кредитів ЄКТС;
- обсяг освітньо-наукової програми складає 120 кредитів ЄКТС. <p>Мінімум 50% обсягу освітньої програми має бути спрямовано для здобуття загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю.</p>
<p>Для доктора філософії:</p> <ul style="list-style-type: none">
- обсяг освітньої складової освітньо-наукової програми доктора філософії становить 30-60 кредитів ЄКТС.

Додаток Г

Опис кваліфікаційних рівнів у Національній рамці кваліфікацій

Рівень	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність і відповідальність
5	Здатність розв'язувати типові спеціалізовані задачі в певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування положень і методів відповідної науки і характеризується певною невизначеністю умов			
	Широкі спеціалізовані фактологічні та теоретичні знання, набуті у процесі навчання та/або професійної діяльності, розуміння (усвідомлення) рівня цих знань	розв'язання типових спеціалізованих задач широкого спектра, що передбачає ідентифікацію та використання інформації для прийняття рішень	взаємодія, співробітництво з широким колом осіб (колеги, керівники, клієнти) для провадження професійної або навчальної діяльності	здійснення обмежених управлінських функцій та прийняття рішень у звичних умовах з елементами непередбачуваності
		планування, зокрема розподіл ресурсів, аналіз, контроль та оцінювання власної роботи та роботи інших осіб		покращення результатів власної навчальної та/або професійної діяльності і результатів діяльності інших; здатність до подальшого навчання з деяким рівнем автономності
6	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов			
	Концептуальні знання, набуті у процесі навчання та професійної діяльності,	розв'язання складних непередбачуваних задач і проблем у спеціалізованих сферах	донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень та власного	управління комплексними діями або проектами, відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних

	включаючи певні знання сучасних досягнень	професійної діяльності та/або навчання, що передбачає збирання та інтерпретацію інформації (даних), вибір методів та інструментальних засобів, застосування інноваційних підходів	досвіду в галузі професійної діяльності	умовах
	Критичне осмислення основних теорій, принципів, методів і понять у навчанні та професійній діяльності		здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію	відповідальність за професійний розвиток окремих осіб та/або груп осіб здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності
7	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог			
	Спеціалізовані концептуальні знання, набуті у процесі навчання та/або професійної діяльності на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності, зокрема в контексті дослідницької роботи	розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог	зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків, а також знань та пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	прийняття рішень у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування

	Критичне осмислення проблем у навчанні та/або професійній діяльності та на межі предметних галузей	провадження дослідницької та/або інноваційної діяльності	використання іноземних мов у професійній діяльності	відповідальність за розвиток професійного знання і практик, оцінку стратегічного розвитку команди здатність до подальшого навчання, яке значною мірою є автономним та самостійним
8	Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики			
	Найбільш передові концептуальні та методологічні знання в галузі науково-дослідної та/або професійної діяльності і на межі предметних галузей	критичний аналіз, оцінка і синтез нових та складних ідей	спілкування в діалоговому режимі з широкою науковою спільнотою та громадськістю в певній галузі наукової та/або професійної діяльності	ініціювання інноваційних комплексних проектів, лідерство та повна автономність під час їх реалізації
		розроблення та реалізація проектів, включаючи власні дослідження, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язання значущих соціальних, наукових,		соціальна відповідальність за результати прийняття стратегічних рішень здатність саморозвиватися і самовдосконалюватися протягом життя, відповідальність за навчання інших

		культурних, етичних та інших проблем		
9	Здатність визначати та розв'язувати соціально значущі системні проблеми у певній галузі діяльності, які є ключовими для забезпечення стійкого розвитку та вимагають створення нових системоутворювальних знань і прогресивних технологій			
	Нові концептуальні та методологічні знання в певній та суміжних галузях науково-дослідної та/або професійної діяльності, які набуті на основі особистого комплексного дослідження та є основою для відкриття нових напрямів і проведення подальших досліджень	критичний аналіз комплексних проблем, синтез нових складних ідей, зокрема у міждисциплінарних сферах розроблення та реалізація комплексних проектів, як правило, у рамках власної дослідницької школи, які дають змогу глибоко переосмислювати наявне і забезпечувати вагомий приріст нового системного знання та/або модернізації професійної практики, та розв'язання складних соціально значущих проблем з використанням дослідницько-інноваційних методів	лідерство, вільне компетентне спілкування в діалоговому режимі з широким колом фахівців, зокрема найвищої кваліфікації, та громадськістю в певній галузі наукової та/або професійної діяльності	ініціювання оригінальних дослідницько-інноваційних комплексних проектів, спрямованих на розв'язання складних соціально значущих проблем, лідерство та автономність під час їх реалізації глибоке усвідомлення та відповідальність за наукове обґрунтування стратегічних рішень, достовірність прогнозування розвитку суспільства безперервний саморозвиток і самовдосконалення, відповідальність за розвиток інших, зокрема в межах власної дослідницької школи

Додаток Д
Переліки предметно-специфічних та загальних компетентностей у
галузі “Освіта” для трьох циклів вищої освіти (проект ЄК Тюнінг)

Таблиця Д.1

Перший (бакалаврський) цикл вищої освіти за болонською класифікацією
(перший (бакалаврський) рівень вищої освіти за Законом України “Про
вищу освіту”

№ з/п	Предметно-специфічні компетентності	Загальні компетентності
<i>I. Спільні як для вчительської (педагогічної) освіти (teacher education), так і для освітніх наук/досліджень (education sciences/studies)</i>		
1	Учителі та викладачі повинні бути в змозі ефективно працювати в трьох областях, що перетинаються, так само, як і випускники програм з освітніх наук. Вони повинні бути здатними:	Здатність вчитися Комунікаційні навички Навички роботи в команді Вирішення проблем Автономія Навички обдумування
2	Працювати з інформацією і знаннями з предмету навчання та освітніх проблем й їх теоретичних основ	Навички міжособистісного спілкування Планування та управління часом Прийняття рішень Цінування різноманіття та мультикультурності
3	Працювати із своїми колегами – учнями/стажистами, іншими колегами та партнерами в освіті. Це включає в себе здатність аналізувати складні ситуації, що стосуються людського навчання і розвитку в особливих контекстах	Етичні зобов’язання Здатність до критики та самокритики Здатність вдосконалювати власне навчання і виконання, включно з розробленням навчальних і дослідницьких навичок Здатність аналізувати, синтезувати, оцінювати, щоб виявляти проблеми і виробляти рішення
4	Робота із спільнотою – на місцевому, регіональному, національному, європейському і більш широкому глобальному рівнях, включаючи розвиток відповідних професійних цінностей і здатності осмислювати практику та контексти; а також розвивати здатності до рефлексії, включаючи спроможність	Міцне знання професії на практиці

	обдумувати як власні, так й інших системи цінностей, розвиток і практику	
<i>II. Специфічні для вчительської (педагогічної) освіти</i>		
1	Компетентність у ряді викладацьких/навчальних та оцінювальних стратегій і розуміння їх теоретичних основ	
2	Здатність створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціально-культурно-економічного контексту	

Таблиця Д.2

Другий (магістерський) цикл вищої освіти за болонською класифікацією (другий (магістерський) рівень вищої освіти за Законом України “Про вищу освіту”)

№ з/п	Предметно-специфічні компетентності	Загальні компетентності
<i>I. Спільні як для вчительської (педагогічної) освіти (teacher education), так і для освітніх наук/досліджень (education sciences/studies)</i>		
1	Компетентність спільного вирішення освітніх проблем у різних контекстах	Дослідницькі навички Лідерські навички
2	Здатність адаптації практики в конкретних освітніх контекстах	Комунікаційні навички, включно із здатністю спілкуватися в провідних професійних журналах
3	Розвиток знання і розуміння в обраній професійній спеціалізації за основним предметом освітньої галузі – освітнім менеджментом та управлінням; вивченням навчальних програм; освітньою політикою; освітою дорослих; труднощами в навчанні; дитячою літературою	Здатність обмірковувати й оцінювати власну роботу Розвиток сучасних пізнавальних навичок, пов’язаних з розвитком знань і творчістю
4	Здатність використовувати адекватні дисципліні дослідження, щоб інформувати практику	
5	Здатність осмислювати відповідні навчальним заходам цінності	

**Третій (докторський) цикл вищої освіти за болонською класифікацією
(третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти за Законом України “Про
вищу освіту”)**

№ з/п	Предметно-специфічні компетентності	Загальні компетентності
<i>I. Спільні як для вчительської (педагогічної) освіти (teacher education), так і для освітніх наук/досліджень (education sciences/studies)</i>		
1	Набуття і розуміння суттєвого обсягу авангардних знань щодо навчання в галузі освіти; Розвиток особистої відповідальності та значною мірою автономної ініціативи в складних і непередбачуваних ситуаціях, у професійних або еквівалентних контекстах, пов'язаних з освітою як широкою галуззю	Створення та інтерпретація нових знань через оригінальне дослідження або інші передові вчення такої якості, що задовольняють вимоги рецензентів на національному та міжнародному рівнях
2	Учитися критикувати широкі наслідки застосування знань до конкретних освітніх та професійних контекстів	Здатність демонструвати значний діапазон керівних навичок, методів, інструментів, практик та/або матеріалів, які пов'язані з галуззю навчання
3	Ретельно досліджувати та осмислювати соціальні норми і відносини у межах своєї конкретної галузі освіти і проводити діяльність, щоб змінити їх	Розвивати нові навички, методи, інструменти, практики та/або матеріали
4	Здатність здійснювати (оригінальні) дослідження. Демонструвати здатність виконувати незалежні, оригінальні і, зрештою, придатні для опублікування дослідження в різних галузях освіти та/ або шкільної педагогіки	Відповідати на абстрактні проблеми, які розширюють і переглядають існуючі процесуальні знання. Доводити результати досліджень та інновацій до колег
5		Брати участь у критичному діалозі; проводити та розпочинати складні соціальні процеси у своїй професійній області; критичні компетентності, тобто критичні й самокритичні здатності
6		Публічне представлення та захист наукових досліджень
7		Креативність

Додаток Е
Приклад розроблення освітньої програми

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА
ФРАНКА

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ другий (магістерський)
(назва рівня вищої освіти)

СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ Магістр
(назва ступеня вищої освіти)

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 01 Освіта
(шифр та назва галузі знань)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 011 Науки про освіту
(код та найменування спеціальності)

ОСВІТНЯ КВАЛІФІКАЦІЯ Магістр наук про освіту

ПРОФЕСІЙНА КВАЛІФІКАЦІЯ (лише для галузі 01 Освіта)
Викладач вищого навчального закладу

Обсяг програми – 120 кредитів ЄКТС.
Термін навчання – 2 роки.
Форма навчання – заочна.

Житомир – 2016

I. ПЕРЕДМОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО рішенням Вченої ради Житомирського державного університету
імені Івана Франка

від _____ р. № _____

РОЗРОБЛЕНО

робочою групою Житомирського державного університету імені Івана Франка

РОЗРОБНИКИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ:

Голова робочої групи –

Члени робочої групи – 1.

2.

3.

Розглянуто та схвалено Радою інституту (факультету)

“ _____ ” _____ 2016 року, протокол № _____

II. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ другий (магістерський)
(назва рівня вищої освіти)

СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ магістр
(назва ступеня вищої освіти)

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 01 Освіта
(шифр та назва галузі знань)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 011 Науки про освіту
(код та найменування спеціальності)

ОСВІТНЯ КВАЛІФІКАЦІЯ магістр наук про освіту

ПРОФЕСІЙНА КВАЛІФІКАЦІЯ Викладач вищого навчального закладу

КВАЛІФІКАЦІЯ В ДИПЛОМІ Магістр наук про освіту. Викладач вищого навчального закладу

Вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою

Навчатися за освітньою програмою підготовки магістра за спеціальністю *011 Науки про освіту* можуть особи, які мають ступінь вищої освіти бакалавр/спеціаліст/магістр.

Опис предметної області

Мета програми – набуття професійної кваліфікації для викладання у вищій школі. Спрямована на підготовку до роботи за такими видами професійної діяльності: освітня (педагог у сфері освіти, підготовки і перепідготовки педагогічних кадрів); науково-дослідницька (у різних типах науково-дослідних і освітніх установ); організаційно-управлінська (менеджер системи педагогічної освіти).

Передбачає опанування майбутнім фахівцем змісту навчальних дисциплін з теорії та методики організації процесу викладання у вищому навчальному закладі, набуття умінь застосування форм, методів та засобів навчання, контролю та оцінювання результатів навчання; удосконалення, конструювання та моделювання змісту навчальних дисциплін; набуття умінь та навичок організації науково-дослідного процесу, творчого використання знань при розробці спеціальних навчальних курсів у вищих навчальних закладах, володіння методикою викладання спеціальних дисциплін, використання активних методів навчання; здійснення планування та самоорганізації власної професійної діяльності у ВНЗ; організації виховної роботи зі студентами вищих навчальних закладів.

Академічні права випускників

Випускники мають можливість навчатися за програмами третього циклу (навчання для здобуття докторського ступеня).

Працевлаштування випускників

Фахівець здатний виконувати зазначені професійні роботи за ДК 003:2010 і може займати зазначені первинні посади:

2310.2 «Викладач вищого навчального закладу»

(код і назва професійної роботи за класифікаційним угрупованням)

і може займати первинні посади: викладач-стажист; асистент за умов наявності досвіду виробничої або науково-педагогічної діяльності не менше 2-х років із спрямуванням наукових досліджень та підготовки кадрів у структурному підрозділі навчального закладу.

Магістр освіти з кваліфікацією 2310.2 «Викладач вищого навчального закладу» здатен виконувати зазначену професійну роботу (наведено у табл. 1).

Таблиця 1

Професійні назви робіт, які здатен виконувати магістр освіти

з кваліфікацією 2310.2 «Викладач вищого навчального закладу»

№ з/п	Назва та шифр професійної групи	Професійна назва роботи
1	2	3
1.	2310.2 Асистент	– асистент за умов наявності досвіду виробничої та науково-практичної діяльності не менше двох років і спрямування наукових досліджень та підготовки кадрів у структурному підрозділі вищих навчальних закладів.
2.	2310.2 Викладач вищого навчального закладу	– викладач вищого навчального закладу (університету, академії, інституту); – завідувач навчальною лабораторією; – молодший науковий співробітник; – керівник, заступник керівника, керівник підрозділу вищого навчального закладу (коледжу); – керівник, заступник керівника, керівник підрозділу закладу перепідготовки педагогічних кадрів; – керівник, заступник керівника, керівник підрозділу середнього загальноосвітнього навчально-виховного закладу всіх типів; – заступник керівника науково-дослідної установи.

Випускник магістратури галузі знань 01 «Освіта» спеціальності 011 «Науки про освіту» підготовлений до роботи за такими видами професійної діяльності:

– освітня (педагог у сфері освіти, підготовки і перепідготовки педагогічних кадрів);

– науково-дослідницька (у різних типах науково-дослідних і освітніх установ);

– організаційно-управлінська (менеджер системи педагогічної освіти).

Професійна діяльність магістра спеціальності 011 «Науки про освіту» на первинних посадах включає:

– розробку і модифікацію навчальних програм;

– читання лекцій, проведення семінарів, консультацій;

- участь у прийнятті рішень стосовно організації навчання у вищих навчальних закладах й аналогічній діяльності;
- проведення наукових досліджень з метою вдосконалення і розвитку концепцій, теорій і методів, які можуть бути застосовані у навчальній діяльності, й участь у науково-практичних та науково-методичних конференціях і семінарах;
- підготовка навчальних підручників і посібників, наукових статей;
- керівництво експериментальною та практичною роботою студентів;
- проведення, перевірку й оцінку контрольних робіт, модульних робіт і екзаменів;
- здійснення керівництва професійно-педагогічною діяльністю інших працівників.

III. ОБСЯГ КРЕДИТІВ ЄКТС, НЕОБХІДНИЙ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ ВІДПОВІДНОГО СТУПЕНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Обсяг освітньо-професійної програми становить 120 кредитів ЄКТС.
Тривалість програми – 2 роки.

Перелік дисциплін освітньої програми та її обсяг

	Назва навчальної дисципліни	Мінімальна кількість навчальних годин/кредитів вивчення блоку	Форма контролю	Семестр
1	2	3	4	
1. Дисципліни соціально-гуманітарної підготовки				
1.1. Нормативні навчальні дисципліни				
	Філософія науки	90/3	екзамен	I
	Практичний курс іноземної мови	135/4,5	екзамен	I, II
	Демократичні основи розвитку вищої освіти України	120/4	залік	I, II
Разом за нормативною частиною:		345/11,5		
1.2. Варіативна частина				
Дисципліни самостійного вибору університету				
	Правові основи діяльності вищої школи та інтелектуальна власність	60/2	залік	III
Разом за дисциплінами самостійного вибору університету:		60/2		
Разом за варіативною частиною:		60/2		
Усього за дисциплінами соціально-гуманітарної підготовки:		405/13,5		
2. Дисципліни фундаментальної, природничо-наукової та загально-економічної підготовки				
2.1. Нормативні навчальні дисципліни				

	Психологія вищої школи	90/3	залік	I
	Ділове спілкування іноземною мовою	90/3	екзамен	I
	Історія новітніх виховних систем вищої школи України	120/4	залік	II
Разом за нормативною частиною:		300/10		
2.2. Варіативна частина				
Дисципліни самостійного вибору університету				
	Методика викладання педагогіки вищої школи	60/2	залік	III
Разом за дисциплінами самостійного вибору університету:		60/2		
Дисципліни вільного вибору студента				
	Вікова та педагогічна психологія / Основи педагогічної творчості	180/6	екзамен	IV
Разом за дисциплінами вільного вибору студента:		180/6		
Разом за варіативною частиною:		240/8		
Усього за дисциплінами фундаментальної, природничо-наукової та загальноосвітньої підготовки:		540/18		
3. Дисципліни професійної та практичної підготовки				
3.1. Нормативні навчальні дисципліни				
	Моделювання освітньої та професійної підготовки фахівця	120/4	екзамен	IV
	Педагогічний контроль у системі освіти	120/4	екзамен/ залік	III, IV
	Дидактичні системи у вищій освіті	150/5	екзамен	II
	Інформаційні технології в освіті	120/4	екзамен	II
	Соціальна та екологічна безпека діяльності	120/4	залік	IV
	Моделювання діяльності фахівця	120/4	екзамен	III
	Фізична культура та психологічний тренінг	90/3	залік	I
	Педагогічна та професійна психологія	90/3	залік	II
	Системний підхід у вищій школі	90/3	залік	I
	Цивільний захист та охорона праці в галузі	60/2	екзамен	I
	Теорія і практика вищої професійної освіти	90/3	екзамен	I
Разом за нормативною частиною:		1170/39		
3.2. Варіативна частина				
Дисципліни самостійного вибору університету				

	Державні стандарти і якість вищої освіти	90/3	залік	IV
Разом за дисциплінами самостійного вибору університету:		90/3		
Дисципліни вільного вибору студента				
	Андрагогіка / Акмеологія освіти / Конфліктологія	150/5	залік	IV
	Компаративна педагогіка вищої школи / Методика розв'язування професійно-орієнтованих задач / Академічна риторика	150/5	залік	III
	Педагогіка інновацій у вищій школі / Технології формування полікультурності фахівців / Мовна культура педагога	120/4	екзамен	III
	Основи самоорганізації професійної діяльності викладача / Педагогічна деонтологія / Педагогічна діагностика	150/5	залік	IV
	Диференційований підхід у навчанні / Тренінг комунікативної компетентності викладача вищої школи / Міжособистісне спілкування	150/5	екзамен	III
Разом за дисциплінами вільного вибору студента:		720/24		
Разом за варіативною частиною:		810/27		
Усього за дисциплінами професійної та практичної підготовки:		1980/66		
Практика				
1	Педагогічна практика у вищих навчальних закладах	180/6		
2	Навчальна та науково-дослідна практика на кафедрах університету	135/4,5		
Загальна кількість за практикою:		315/10,5		
Державна атестація				
1	Підготовка та захист магістерської роботи	360/12		
Усього за державною атестацією:		360/12		
Загальна кількість за нормативною частиною:		1815/60,5		
Загальна кількість за варіативною частиною (за вибором університету):		210/7		
Загальна кількість за варіативною частиною (за вибором студента):		900/30		
Загальна кількість:		3600/120		

IV. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВИПУСКНИКА

Програмні компетентності

<p>Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні задачі й проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується невизначеністю умов і вимог.</p>		
1	Загальні	<p><i>Гнучкість мислення.</i> Набуття гнучкого способу мислення, який надає можливість розуміти проблеми й задачі та використовувати потрібну інформацію й методологію для їх обґрунтованого вирішення.</p> <p><i>Моделювання.</i> Здатність до моделювання змісту навчання, форм і методів викладання навчальних курсів з урахуванням їх місця і ролі в загальній програмі підготовки слухачів, взаємозв'язку з іншими дисциплінами і майбутньою професійною діяльністю фахівців.</p> <p><i>Дослідницькі навички.</i> Здатність до самостійного вивчення нових методів дослідження, до зміни наукового та науково-педагогічного профілю професійної діяльності.</p> <p><i>Лідерські навички.</i> Здатність до ефективного етичного спілкування із суб'єктами взаємодії та в колективі (групі).</p> <p><i>Комунікаційні навички,</i> включно із здатністю спілкуватися в провідних професійних журналах.</p>
2	Спеціальні (фахові)	<p>Здатність до аналізу, співставлення, порівняння педагогічних явищ, формування сучасного педагогічного мислення щодо входження системи вищої освіти України в Європейський простір вищої освіти.</p> <p>Здатність здійснювати ефективну організацію навчально-виховного процесу у ВНЗ на основі знань теорії й практики вищої освіти, моделювання діяльності фахівця; викладання у вищій школі.</p> <p>Здатність до здійснення цілеспрямованої діяльності з проектування педагогічного процесу та окремих його складових відповідно до цілей, задач вищої професійної освіти та розробки нормативної, організаційної й навчально-методичної документації.</p> <p>Здатність визначати рівень особистісного і професійного розвитку: вивчати діючі методи управління при вирішенні освітніх задач і виявляти можливості підвищення ефективності викладацької діяльності.</p> <p>Здатність використовувати теоретичні знання й практичні навички організації зв'язків з громадськістю та засобами масової інформації для вирішення завдань навчально-виховного процесу ВНЗ.</p> <p>Здатність використовувати теоретичні знання та практичні</p>

		<p>навички застосування комунікативних технологій, ораторського мистецтва та риторичної комунікації для здійснення ділових комунікацій у професійній сфері.</p> <p>Здатність планувати та здійснювати власне наукове дослідження, присвячене суттєвій проблемі сучасної науки у галузі педагогіки вищої школи.</p> <p>Здатність володіти методикою аналізу навчально-виховної діяльності у ВНЗ, проведення педагогічної діагностики та моніторингу якості освіти.</p> <p>Здатність представляти результати досліджень у вигляді звітів і публікацій державною та однією з іноземних мов.</p> <p>Здатність розробляти методичні матеріали, що використовуються студентами в навчальному процесі.</p> <p>Здатність створювати належний психологічний клімат в академічній групі; виявляти шляхи оптимізації управління навчально-виховним процесом та створювати умови для їх реалізації; формувати психологічну готовність майбутніх фахівців до виконання ними своїх професійних обов'язків.</p> <p>Здатність ефективно застосовувати комунікативні технології в спілкуванні з різними суб'єктами взаємодії, застосовувати демократичні технології прийняття колективних рішень, враховуючи власні інтереси і потреби інших.</p>
--	--	--

V. НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ, СФОРМУЛЬОВАНИЙ У ТЕРМІНАХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання		
	<i>Знання</i>	<ul style="list-style-type: none"> - знання сутності процесів навчання й виховання у вищій школі, їх психолого-педагогічних основ; - знання основних законодавчих документів, що стосуються системи освіти, прав і обов'язків суб'єктів навчального процесу (викладачів, керівників, студентів); - знання методів формування навичок самостійної роботи й розвитку творчих здібностей і логічного мислення особистості; - знання основ застосування елементів теоретичного та експериментального дослідження в професійній діяльності.
	<i>Уміння</i>	<ul style="list-style-type: none"> - уміння критично використовувати світоглядні теорії та засвоєні теоретичні знання при розв'язанні соціально-професійних завдань, обирати й використовувати відповідні навчальні засоби для побудови технологій навчання; - уміння організовувати навчальну діяльність студентів та учнів, керувати нею й оцінювати її результати; - уміння критично мислити, здатність до узагальнення, аналізу і синтезу в професійній діяльності;

		<ul style="list-style-type: none"> - урахування в педагогічній діяльності індивідуальних особливостей студентів, включаючи вікові й психологічні, уміння здійснювати педагогічний супровід процесу професіоналізації студентів; - володіння методами науково-педагогічних досліджень, навичками проведення діагностичних вимірів у розвитку особистості; - уміння планувати, проектувати, конструювати, організовувати й аналізувати свою педагогічну діяльність.
	<i>Комунікація</i>	<ul style="list-style-type: none"> - уміння встановлювати соціально-психологічний комунікативний контакт, індивідуально орієнтовану взаємодію, що забезпечує творчий характер процесу навчання і високий рівень засвоєння навчального матеріалу; - уміння зрозуміло доносити власні висновки, знання та їх обґрунтування до осіб, які навчаються; - уміння з дотриманням етичних норм формувати комунікаційну стратегію з суб'єктами взаємодії, застосовувати демократичні технології прийняття колективних рішень, враховуючи власні інтереси і потреби інших, використовувати ефективні стратегії спілкування залежно від ситуації.
	<i>Автономія і відповідальність</i>	<ul style="list-style-type: none"> - виявляти готовність до прийняття рішень у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування; - визначати рівень особистісного і професійного розвитку, моделювати траєкторію особистісного самовдосконалення, виявляти здатність до самоорганізації професійної діяльності; - виявляти відповідальність за розвиток професійного знання і практик, оцінку стратегічного розвитку колективу, групи; - здатність до самостійного та автономного навчання упродовж життя.

VI. ФОРМИ АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Форми атестації

Атестація осіб, які навчаються у вищому навчальному закладі, проводиться на основі аналізу успішності навчання, оцінювання якості вирішення випускниками задач соціальної та професійної діяльності, рівня сформованості програмних компетенцій та програмних результатів.

Атестацію випускників здійснює екзаменаційна комісія на підставі оцінки якості підготовки та захисту магістерської роботи, що виконується за розробленим випусковою кафедрою Положенням про магістерську роботу.

Державна екзаменаційна комісія здійснює присвоєння кваліфікації 2310.2 «Викладач вищого навчального закладу».

Вимоги до кваліфікаційної роботи

VII. ВИМОГИ ДО НАЯВНОСТІ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Система забезпечення Житомирським державним університетом імені Івана Франка якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) передбачає здійснення таких процедур і заходів:

- 1) визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;
- 2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми;
- 3) щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників вищого навчального закладу та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті вищого навчального закладу, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;
- 4) забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників;
- 5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, в тому числі самостійної роботи студентів, за освітньою програмою;
- 6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;
- 7) забезпечення публічності інформації про освітню програму, ступені вищої освіти та кваліфікації;
- 8) забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових працях працівників вищих навчальних закладів і здобувачів вищої освіти;
- 9) інші процедури і заходи.

VIII. ВИМОГИ ПРОФЕСІЙНИХ СТАНДАРТІВ (У РАЗІ ЇХ НАЯВНОСТІ)

Повна назва Професійного стандарту	Національний класифікатор України: "Класифікатор професій" ДК 003:2010.
Назва та реквізити відповідного документа	Національний класифікатор України: "Класифікатор професій" ДК 003:2010. — К.: Видавництво "Соцінформ", 2010.
Особливості стандарту вищої освіти, пов'язані з наявністю певного Професійного стандарту	

IX. ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ, НА ЯКИХ БАЗУЄТЬСЯ ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

У освітній програмі є посилання на такі нормативні документи:

1. Закон України "Про вищу освіту" від 01.07.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

2. Національна рамка кваліфікацій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>
3. Національний класифікатор України: "Класифікатор професій" ДК 003:2010. – К.: "Соцінформ", 2010.
4. Національний класифікатор України: "Класифікація видів економічної діяльності" ДК 009:2010.
5. Области образования и профессиональной подготовки 2013 (МСКО-О 2013): сопроводительное руководство к Международной стандартной классификации образования 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/isced-fields-of-education-training-2013RU.pdf>
6. Про затвердження кваліфікаційних характеристик професій (посад) педагогічних та науково-педагогічних працівників навчальних закладів [Електронний ресурс] / Наказ МОН № 665 від 01.06.13 року. – Режим доступу: <http://osvita.ua/legislation/other/37302/>
7. Про затвердження Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти [Електронний ресурс] / Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>.
8. Про затвердження Переліку основних предметних спеціалізацій підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 014 «Середня освіта (за предметними спеціалізаціями)», за якими здійснюється формування та розміщення державного замовлення та поєднання спеціальностей і спеціалізацій в системі підготовки педагогічних кадрів» [Електронний ресурс] / Проект наказу МОН України. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/citizens/zv%E2%80%99yazki-z-gromadskisty/gromadske-obgovorennya-2016.html>
9. Розроблення освітніх програм: методичні рекомендації / авт.: В.М. Захарченко, В.І. Луговий, Ю.М. Рашкевич, Ж.В. Таланова / за ред. В.Г. Кременя. – К.: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. – 120 с.
10. Довідник користувача ЄКТС-2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://naps.gov.ua/ua/press/announcements/860/>
11. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти (проект) [Електронний ресурс] / кол. авторів. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/citizens/zv%E2%80%99yazki-z-gromadskisty/gromadske-obgovorennya-2016.html>
12. TUNING (Education). Reference Points for the Design and Delivery of Degree Programmes in Education [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unideusto.org/tuningeu/publications/269-reference-points-for-the-design-and-delivery-of-degree-programmes-in-education.html>
13. ESG [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/pdf/standards-and-guidelines_for_qa_in_the_ehea_2015.pdf.
14. ISCED (МСКО) 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uis.unesco.org/education/documents/isced-2011-en.pdf>.
15. ISCED-F (МСКО-Г) 2013 – <http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/isced-fields-of-education-training-2013.pdf>.
- International Standard Classification of Occupations 2008 (ISCO-08)) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ilo.org/public/english/bureau/stat/isco/isco08/>

Додаток Ж

ПРОФІЛЬ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ підготовки магістра в галузі освіти зі спеціальності 011 “Науки про освіту”

Загальна інформація		
Назва кваліфікації		Магістр наук про освіту.
Офіційна назва освітньої програми		Науки про освіту.
Тип диплома та обсяг програми		Одиничний ступінь, 120 кредитів ЄКТС. Тривалість програми – 2 роки.
Назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу		Житомирський державний університет імені Івана Франка, кафедра педагогіки.
Акредитуюча інституція		Відсутня.
Цикл/рівень програми		Другий (магістерський) рівень вищої освіти / сьомий кваліфікаційний рівень Національної рамки кваліфікацій.
Вимоги до рівня освіти осіб, які можуть навчатися за програмою		Перший (бакалаврський), ОКР спеціаліст, другий (магістерський) рівень вищої освіти.
A	Мета освітньої програми	
	Набуття професійної кваліфікації для викладання у вищій школі.	
B	Характеристика програми	
1	Предметна область, напрям	Передбачає опанування майбутнім фахівцем змісту навчальних дисциплін з теорії та методики організації процесу викладання у вищому навчальному закладі, набуття умінь застосування форм, методів та засобів навчання, контролю та оцінювання результатів навчання; удосконалення, конструювання та моделювання змісту навчальних дисциплін; набуття умінь та навичок організації науково-дослідного процесу, творчого використання знань при розробці спеціальних навчальних курсів у вищих навчальних закладах, володіння методикою викладання спеціальних дисциплін, використання активних методів навчання; здійснення планування та самоорганізації власної професійної діяльності у ВНЗ; організації виховної роботи зі студентами вищих навчальних закладів.
2	Основний фокус програми: загальна / спеціальна	Надання учасникам професійних знань, умінь, інших компетентностей, що ведуть до здобуття другого ступеня. Містить науково-дослідницький компонент.

3	<i>Орієнтація програми</i>	Спрямована на підготовку до роботи за такими видами професійної діяльності: освітня (педагог у сфері освіти, підготовки і перепідготовки педагогічних кадрів); науково-дослідницька (у різних типах науково-дослідних і освітніх установ); організаційно-управлінська (менеджер системи педагогічної освіти).
4	<i>Особливості програми</i>	Педагогічна практика у вищих навчальних закладах та навчальна й науково-дослідна практика на кафедрах університету.
C	Працевлаштування та продовження освіти	
1	<i>Працевлаштування</i>	Посади <i>асистента</i> за умов наявності досвіду виробничої та науково-практичної діяльності не менше двох років і спрямування наукових досліджень та підготовки кадрів у структурному підрозділі вищих навчальних закладів; <i>викладача вищого навчального закладу</i> (університету, академії, інституту); <i>завідувача</i> навчальною лабораторією; молодшого наукового співробітника; <i>керівника, заступника керівника, керівника підрозділу вищого навчального закладу (коледжу), закладу перепідготовки педагогічних кадрів, середнього загальноосвітнього навчально-виховного закладу всіх типів;</i> <i>заступника керівника науково-дослідної установи.</i>
2	<i>Продовження освіти</i>	Можливість навчатися за програмами третього циклу (навчання для здобуття докторського ступеня).
D	Стиль та методика навчання	
1	<i>Підходи до викладання та навчання</i>	Лекції, практичні заняття, самонавчання, практично-орієнтоване навчання.
2	<i>Система оцінювання</i>	Письмові та усні екзамени, презентації, практика, захист магістерської роботи.
E	Програмні компетентності	
	<i>Інтегральна компетентність.</i> Здатність розв'язувати складні задачі й проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.	
1	<i>Загальні</i>	<i>Гнучкість мислення.</i> Набуття гнучкого способу мислення, який надає можливість розуміти проблеми й задачі та використовувати потрібну інформацію й методологію для їх обґрунтованого вирішення. <i>Моделювання.</i> Здатність до моделювання змісту навчання,

		<p>форм і методів викладання навчальних курсів з урахуванням їх місця і ролі в загальній програмі підготовки слухачів, взаємозв'язку з іншими дисциплінами і майбутньою професійною діяльністю фахівців.</p> <p><i>Дослідницькі навички.</i> Здатність до самостійного вивчення нових методів дослідження, до зміни наукового та науково-педагогічного профілю професійної діяльності.</p> <p><i>Лідерські навички.</i> Здатність до ефективного етичного спілкування із суб'єктами взаємодії та в колективі (групі).</p> <p><i>Комунікаційні навички,</i> включно із здатністю спілкуватися в провідних професійних журналах.</p>
2	Спеціальні (фахові)	<p>Здатність до аналізу, співставлення, порівняння педагогічних явищ, формування сучасного педагогічного мислення щодо входження системи вищої освіти України в Європейський простір вищої освіти.</p> <p>Здатність здійснювати ефективну організацію навчально-виховного процесу у ВНЗ на основі знань теорії й практики вищої освіти, моделювання діяльності фахівця; викладання у вищій школі.</p> <p>Здатність до здійснення цілеспрямованої діяльності з проектування педагогічного процесу та окремих його складових відповідно до цілей, задач вищої професійної освіти та розробки нормативної, організаційної й навчально-методичної документації.</p> <p>Здатність визначати рівень особистісного і професійного розвитку: вивчати діючі методи управління при вирішенні освітніх задач і виявляти можливості підвищення ефективності викладацької діяльності.</p> <p>Здатність використовувати теоретичні знання й практичні навички організації зв'язків з громадськістю та засобами масової інформації для вирішення завдань навчально-виховного процесу ВНЗ.</p> <p>Здатність використовувати теоретичні знання та практичні навички застосування комунікативних технологій, ораторського мистецтва та риторичної комунікації для здійснення ділових комунікацій у професійній сфері.</p> <p>Здатність планувати та здійснювати власне наукове дослідження, присвячене суттєвій проблемі сучасної науки у галузі педагогіки вищої школи.</p> <p>Здатність володіти методикою аналізу навчально-виховної діяльності у ВНЗ, проведення педагогічної діагностики та моніторингу якості освіти.</p> <p>Здатність представляти результати досліджень у вигляді звітів і публікацій державною та однією з іноземних мов.</p> <p>Здатність розробляти методичні матеріали, що</p>

		<p>використовуються студентами в навчальному процесі.</p> <p>Здатність створювати належний психологічний клімат в академічній групі; виявляти шляхи оптимізації управління навчально-виховним процесом та створювати умови для їх реалізації; формувати психологічну готовність майбутніх фахівців до виконання ними своїх професійних обов'язків.</p> <p>Здатність ефективно застосовувати комунікативні технології в спілкуванні з різними суб'єктами взаємодії, застосовувати демократичні технології прийняття колективних рішень, враховуючи власні інтереси і потреби інших.</p>
Ф	Програмні результати навчання	
	<i>Знання</i>	<p>знання сутності процесів навчання й виховання у вищій школі, їх психолого-педагогічних основ;</p> <ul style="list-style-type: none"> - знання основних законодавчих документів, що стосуються системи освіти, прав і обов'язків суб'єктів навчального процесу (викладачів, керівників, студентів); - знання методів формування навичок самостійної роботи й розвитку творчих здібностей і логічного мислення особистості; - знання основ застосування елементів теоретичного та експериментального дослідження в професійній діяльності.
	<i>Уміння</i>	<ul style="list-style-type: none"> - уміння критично використовувати світоглядні теорії та засвоєні теоретичні знання при розв'язанні соціально-професійних завдань, обирати й використовувати відповідні навчальні засоби для побудови технологій навчання; - уміння організовувати навчальну діяльність студентів та учнів, керувати нею й оцінювати її результати; - уміння критично мислити, здатність до узагальнення, аналізу і синтезу в професійній діяльності; - урахування в педагогічній діяльності індивідуальних особливостей студентів, включаючи вікові й психологічні, уміння здійснювати педагогічний супровід процесу професіоналізації студентів; - володіння методами науково-педагогічних досліджень, навичками проведення діагностичних вимірів у розвитку особистості; - уміння планувати, проектувати, конструювати, організовувати й аналізувати свою педагогічну діяльність.
	<i>Комунікація</i>	<ul style="list-style-type: none"> - уміння встановлювати соціально-психологічний комунікативний контакт, індивідуально орієнтовану взаємодію, що забезпечує творчий характер процесу навчання і високий рівень засвоєння навчального матеріалу; - уміння зрозуміло доносити власні висновки, знання та їх обґрунтування до осіб, які навчаються; - уміння з дотриманням етичних норм формувати комунікаційну стратегію з суб'єктами взаємодії,

		застосовувати демократичні технології прийняття колективних рішень, враховуючи власні інтереси і потреби інших, використовувати ефективні стратегії спілкування залежно від ситуації.
	<i>Автономія і відповідальність</i>	<ul style="list-style-type: none"> - виявляти готовність до прийняття рішень у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування; - визначати рівень особистісного і професійного розвитку, моделювати траєкторію особистісного самовдосконалення, виявляти здатність до самоорганізації професійної діяльності; - виявляти відповідальність за розвиток професійного знання і практик, оцінку стратегічного розвитку колективу, групи; - здатність до самостійного та автономного навчання упродовж життя.

Навчальне видання

МИРОНЧУК Наталія Миколаївна

АНТОНОВА Олена Євгенівна

ЯНОВИЧ Лариса Миколаївна

ВАСІЛЬЄВА Людмила Анатоліївна

Освітня програма: вимоги та методика розроблення

Методичні рекомендації
для викладачів Житомирського державного
університету імені Івана Франка

*Підписано до друку 07.06.2016 р. Формат 60х90/16.
Гарнітура Times New Roman.
Ум.друк.арк. 2,5. Тираж 100.*

---

*Видавництво Житомирського державного університету імені Івана Франка
Україна, 10008, м. Житомир, вул. В. Бердичівська, 40
тел. 37-40-42, 37-35-10
електронна пошта (E-mail): zu@edu.ua*

